

вненням до переваг приватного прийняття рішень в області розподілу і користування землею.

Список використаних джерел

1. Соціальна політика в Україні: Монографія / О.В. Макарова ; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. – К., 2015. – 244 с.
2. Електронне джерело. Режим доступу: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/National_accounts_and_GDP
3. Боклаг В.А. Зарубіжний досвід державного управління земельними ресурсами / В.А. Боклаг // Актуальні проблеми державного управління. – №2 (40). – 2011. – С. 1–7
4. Ламерт Д.А. Системы управления и оценки земельных ресурсов в развитых странах [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <file:///C:/Users/HP/Downloads/sistemy-upravleniya-i-otsenki-zemelnyh-resursov-v-razvityh-stranah.pdf>

5. Боклаг В.А. Формування та розвиток державної політики у сфері управління земельними ресурсами в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://virtuni.education.zp.ua/info_cpu/sites/default/files/diss_Boklag.pdf

6. Кухтин П.В. Зарубежный опыт государственного управления землями крупных городов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://naukovedenie.ru/PDF/107EVN614.pdf>

7. Електронне джерело. Режим доступу: http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/National_accounts_and_GDP <https://www.unecce.org/fileadmin/DAM/env/documents/2005/wpla/ECE-HBP-140-r.pdf>

8. Чувпило В.В. Управління земельними ресурсами: зарубіжний досвід / В.В. Чувпило // Науковий вісник Академії муніципального управління: Серія «Управління». – №3. – 2014. – С. 235–242

9. Варламов А. А. Земельний кадастр : в 6 т. / А. А. Варламов, С. А. Гальченко // – 1 том. – М. : КолосС, 2005.

О.А. ОСАДЧА,
к.в.н., м. Київ

Становлення та розвиток системи планування видатків місцевих бюджетів України

У статті узагальнено становлення системи планування та виконання видатків місцевих бюджетів в Україні. За результатами аналізу виконання місцевих бюджетів у попередніх періодах запропоновано напрями удосконалення планування їх видатків та використання бюджетних коштів шляхом запровадження прогресивних методик бюджетного планування – програмно-цільового методу та планування бюджету на середньострокову перспективу.

Ключові слова: видатки місцевих бюджетів, бюджетне планування, місцеві органи влади, виконання бюджету.

Е.А. ОСАДЧАЯ,
к.э.н., г. Киев

Становление и развитие системы планирования расходов местных бюджетов Украины

В статье обобщены становления системы планирования и исполнения расходов местных бюджетов в Украине. По результатам анализа исполнения местных бюджетов в предыдущих периодах предложены направления совершенствования планирования их расходов, а также использования бюджетных средств путем введения прогрессивных методик бюджетного планирования – программно-целевого метода планирования бюджета на среднесрочную перспективу.

Ключевые слова: расходы местных бюджетов, бюджетное планирование, местные органы власти, исполнение бюджета.

О. OSADCHA,
Candidate of Economic Sciences Kyiv

Becoming and development of the system of planning of charges of local budgets of Ukraine

This article summarizes the formation planning and execution of local budget expenditures in Ukraine.

As a result of the analysis of local budgets in previous periods Directions improving their planning and spending of budget funds by introducing advanced methods of budget planning – program– target method of budget planning and the medium term.

Keywords: local budget expenditures, budgeting, local authorities, budget implementation.

Постановка проблеми. Становлення системи планування та виконання видатків місцевих бюджетів, реформування її складових, у тому числі методів, принципів, процедур, механізму взаємодії учасників планування, відбувалося одночасно із розвитком інституту місцевого самоврядування, удосконаленням методичної та нормативно-правової бази у сфері бюджетного планування.

Планування видаткової частини місцевих бюджетів виступає важливою складовою бюджетної політики, яка визначає ступінь ефективності здійснення органами місцевого самоврядування покладених на них функцій та повноважень.

Особливої актуальності набуває це питання в умовах обмеженості фінансових ресурсів держави, коли від рівня компетентності учасників бюджетного процесу, їх спроможності раціонально розподілити бюджетні кошти з урахуванням пріоритетів бюджетної політики та необхідності досягнення максимального ефекту при мінімальних затратах залежать ступінь задоволеності населення країни та стан соціально-економічного розвитку територій.

Мета статті: дослідженні системи становлення та розвитку планування видаткової частини місцевих бюджетів, визначенні її недоліків та напрямів удосконалення.

Аналіз останніх наукових досліджень. Питання розвитку та необхідності удосконалення системи планування місцевих бюджетів в Україні, в тому числі із урахуванням зарубіжного досвіду, знайшли відображення у працях таких вітчизняних вчених, як В. Андрущенко, І. Чугунов, С. Булгакова, С. Юрій, А. Буряченко, І. Лютий, В. Зайчикова, О. Кириленко, І. Лук'яненко, І. Луніна, О. Василик, В. Опарін, В. Федосов, С. Буковинський, та інших.

Виклад основного матеріалу. Однією з основних проблем розвитку місцевого самоврядування в Україні є обмежений фінансовий ресурс, який не повною мірою забезпечує виконання повноважень, делегованих державою місцевим органам влади. Окрім необхідності перегляду податкової бази для збільшення власних доходів місцевих бюджетів, існує потреба у підвищенні ефективності та результативності ви-

користання тих бюджетних ресурсів, які існують станом на сьогодні. Зокрема, це стосується фінансування бюджетних установ.

Процес становлення місцевих фінансів України, що розпочався в 90-х роках, зумовлює значні інституціональні зміни в усій фінансовій системі України. Саме з цим пов'язана необхідність становлення інституціональних підходів та методів дослідження місцевих фінансів. Головною ознакою цього етапу становлення місцевих бюджетів є неухильне зміцнення позицій органів місцевого самоврядування як однієї з найважливіших передумов для побудови демократичного суспільства. Основним надбанням цього етапу стали: законодавча регламентація функціонування бюджетної системи України, місцевих бюджетів, системи оподаткування і, зокрема, місцевих податків і зборів, бюджетного регулювання та порядку надання бюджетних трансфертів; формування механізму зацікавленості органів місцевої влади у збільшенні доходів як державного, так і місцевих бюджетів.

Починаючи з 2001 року, в Україні проводиться міжбюджетна реформа, згідно якої докорінно змінився порядок бюджетного планування. Так, були запроваджені формульні розрахунки при визначенні обсягів доходів і нормативні методи у плануванні видатків місцевих бюджетів, а також елементи фінансового вирівнювання. Такий порядок гарантує адміністративно-територіальним одиницям середній рівень доходів і середні розміри видатків (у розрахунку на душу населення) за рахунок коштів місцевих бюджетів, що повинно поступово зменшити територіальні відмінності у рівнях надання суспільних послуг населенню.

Нові підходи у визначенні обсягів бюджетних трансфертів створили можливості для об'єктивного і неупередженого перерозподілу бюджетних ресурсів між «багатими» і «бідними» у фінансовому відношенні територіями. Крім цього, прив'язка алгоритму розрахунку розмірів видатків місцевих бюджетів до конкретних кількісних показників (кількість отримувачів соціальних послуг, чисельність населення, штатна чисельність працівників органів управління) захищає органи місцевого самоврядування від

СОЦІАЛЬНО–ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

впливу суб'єктивних чинників у процесі прийняття рішень центральними органами влади. А розрахунки доходів з використанням обумовлених переліків власних і закріплених доходів (так званих кошків) не обмежують ініціативу місцевих фіскальних органів у процесі збирання податків, адже в межах загального обсягу кошика доходів недовиконання показників по одному з податків можна компенсувати перевиконанням надходжень по іншому [3, с.25].

Основним позитивним аспектом змін у міжбюджетних відносинах стало врахування у процесі бюджетного планування динаміки надходжень за попередні три роки найважливіших з фіскальної точки зору податків, зборів та інших платежів і доходів, які зараховуються до місцевих бюджетів, що заклало необхідні передумови для обґрунтування стратегічних рішень, тобто для перспективного фінансового планування на мікрорівні. Загалом, організація відносин усередині бюджетної системи України і, особливо, між державним і місцевими бюджетами, поступово набуває таких необхідних з позицій зміцнення демократичних засад і місцевого самоврядування ознак, як стабільність, об'єктивність, зрозумілість та прозорість. Важливим стимулюючим елементом чинної бюджетної практики стало формування механізму заінтересованості органів місцевого самоврядування у нарощуванні власної доходної бази, забезпечення самостійності у витрачанні додатково одержаних коштів.

Основна характеристика змін у плануванні і фінансуванні бюджетних видатків за 2001–2008 роки:

- починаючи з 2001 року, в бюджетній практиці використовується формульний підхід до розрахунку доходів місцевих бюджетів, що означає створення зрозумілого й прозорого механізму їх формування з мінімальним впливом суб'єктивних чинників;

- сформувався механізм зацікавленості фінансових органів у перевиконанні надходжень доходів загального фонду державного бюджету понад річні розрахункові обсяги, визначені у щорічних Законах України «Про Державний бюджет»: 50% додатково одержаних сум доходів зараховується до місцевих бюджетів, 62,5% – до бюджету Автономної Республіки Крим, 100% – до бюджету столиці;

- суттєво змінився підхід у розрахунках бюджетних видатків: від планування, виходячи з ме-

режі бюджетних установ, до формування місцевих бюджетів на основі єдиних нормативів на одного мешканця чи споживача соціальних послуг, тобто запроваджений нормативний підхід до розрахунку обсягів видатків місцевих бюджетів;

Отже, характеристика змін щодо діючого порядку розрахунку дотацій вирівнювання місцевим бюджетам з Державного бюджету України, наступна:

- запровадження формульних розрахунків при визначенні доходів і нормативних підходів при плануванні видатків місцевих бюджетів, а також елементів фінансового вирівнювання створює прозорий і зрозумілий механізм їх формування з мінімальним впливом суб'єктивних чинників;

- зміцнення самостійності місцевих бюджетів і посилення зацікавленості органів місцевого самоврядування у нарощуванні власної доходної бази;

- гарантування адміністративно–територіальним одиницям середнього рівня доходів і видатків (у розрахунку на одну особу) з місцевих бюджетів сприяє поступовому зменшенню територіальних відмінностей у наданні суспільних послуг населенню;

- перерозподіл бюджетних ресурсів між «багатими» і «бідними» у фінансовому відношенні територіями;

- оцінка податкового потенціалу територій на основі фактичних поступлень стабільного і визначеного переліку надходжень за попередні 3 роки створює необхідні передумови для обґрунтування стратегічних рішень, тобто для перспективного фінансового планування на мікрорівні;

- прив'язка алгоритму розрахунку видатків до конкретних кількісних показників захищає органи місцевого самоврядування від впливу суб'єктивних факторів у процесі прийняття рішень центральними органами влади;

- розрахунки доходів з використанням обумовлених переліків власних і закріплених доходів (так званих кошків) не обмежують ініціативу місцевих фіскальних органів у процесі збирання податків, адже в межах загального обсягу кошика доходів недовиконання показників по одному з податків можна компенсувати перевиконанням надходжень по іншому [3, с.26].

Досить важливими цілями бюджетного планування на багаторічній основі є формування ефективної середньострокової податково–бюджетної стратегії і конкретно, підвищення дисципліни використання державних коштів.

Кроком реформування державних фінансів є впровадження системи прогнозу видатків на середньострокову перспективу. Саме такий прогноз розробляється кожним міністерством на плановий рік та на три наступні роки відповідно до визначених загальнодержавних пріоритетів у тій чи іншій галузі. Зазначений підхід забезпечує стабільну основу для розвитку окремих галузей, але не виключає можливості внесення змін до бюджетних призначень, які вносяться щороку за необхідністю.

Основою середньострокового планування видатків місцевих бюджетів є введення лімітів фінансування, що спрямовуються на фінансування певного виду діяльності в кожний рік дії довгострокової програми.

Обмеження встановлюються переважно на поточні видатки, інвестиційні програми, що реалізуються впродовж кількох років, ліміт із капітальних проектів, які плануються запровадити, обмеження за новими проектами й напрямками бюджетних видатків. Модель стратегічного планування підвищує ефективність і транспарентність процесу бюджетування.

Слід зазначити, що нормативно–правова та методологічна база для довгострокового й перспективного бюджетного планування є недосконалою. Саме за таких умов ускладнювалося й унеможлиблювалося довгострокове та перспективне планування видатків державного й місцевих бюджетів. Існувала потреба частоті зміни методик, норм активів, зміни дохідної бази місцевих бюджетів, яка на сьогоднішній день регулюється виключно за рахунок трансфертів.

З іншого боку, розмежування між бюджетами видатків за відомчою ознакою призводить до різниці

в доходах на одного працюючого, що фінансують з різних бюджетів, відбувається дублювання одних і тих самих функцій різними органами влади [2].

Складовою процесу впровадження середньострокового планування бюджету є використання одного із сучасних інструментів бюджетування – програмно–цільового методу (ПЦМ).

За цим методом з 2002 року було сформовано державний бюджет, а з 2003 року програмно–цільовий метод почав застосовуватися на рівні місцевих бюджетів України.

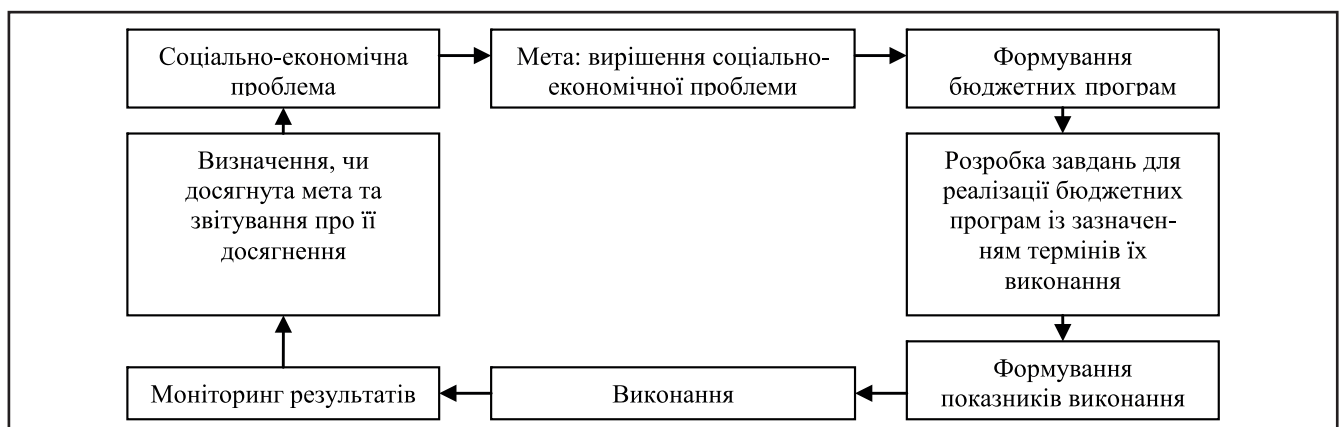
В умовах обмеженості бюджетних ресурсів існує необхідність розробки методологічних підходів до запровадження планування видатків місцевих бюджетів за програмно–цільовим методом.

Програмно–цільовий метод передбачає здійснення бюджетних видатків на цілі, що відповідають середньо – або довгостроковій стратегії розвитку територіальної громади і являє собою інструмент планування бюджету на середньострокову перспективу. Завдяки заздалегідь визначеним показникам виконання бюджетних програм влада разом з громадою може здійснювати контроль не лише за цільовим використанням бюджетних коштів, але й за фактичними результатами від надання громадянам бюджетних послуг [5, с.37].

На даний час запровадження програмно–цільового методу на місцевому рівні відбувається поетапно.

Процес формування та виконання бюджету за ПЦМ проілюстровано на рис.1 [5].

Отже, ми бачимо, що бюджетний процес за ПЦМ за своєю суттю є циклом, який починається та закінчується з визначення переліку економічних та соціальних проблем і охоплює поетапне

Модель бюджетного процесу за ПЦМ

Джерело: *Планування місцевих бюджетів на основі програмно–цільового методу: Навчальний посібник* / [Під заг. ред. І. Ф. ІЦербини]; USAID. – К., 2014. – 108 с.

СОЦІАЛЬНО–ТРУДОВІ ПРОБЛЕМИ

впровадження усіх заходів, необхідних для їх подолання. Це є головною рисою ПЦМ.

Виходячи з вище зазначеного, в умовах використання ПЦМ бюджетні документи мають слугувати досягненню таких цілей:

- забезпечення дотримання усіх законодавчо встановлених принципів бюджетної політики, у тому числі принципу збалансованості бюджету.

- забезпечення достатньою, об'єктивною та ґрунтовною інформацією стосовно ресурсів та ефективності витрат, які необхідні для досягнення встановленої цілі, широкого кола зацікавлених сторін, що включає в себе управлінців усіх рівнів, депутатів відповідних рад та громадськості;

Кожен новий цикл бюджетування за ПЦМ починається з оцінки ефективності бюджетної програми після завершення її реалізації, тобто визначається ступінь досягнення мети програми. Для здійснення оцінки ефективності програми важливо правильно запланувати систему показників її виконання. Такі показники повинні відповідати цілі та завданням програми. Тому сама програма повинна бути спрямована на досягнення досить конкретної цілі, щоб кількість завдань і показників її виконання не була занадто великою.

Використання програмно–цільового методу у формуванні та бюджетному плануванні на місцевому рівні особливо є ефективним у соціальній сфері, розбудові соціальної інфраструктури. В даний час склалася така ситуація, коли кількість програмних документів, по яких необхідно фінансувати ті або інші заходи, зокрема розвитку соціальної інфраструктури, через виділення коштів з державного бюджету, є достатньо значною.

Потреби в засобах бюджету значно перевищують загальний об'єм фінансових ресурсів, які має в своєму розпорядженні держава. Більше того, в період ухвалення програмних документів враховується той факт, що надходження отримання доходів до бюджету шляхом проведення відповідній фіскальній політиці держави не завжди має характер постійного збільшення. Тобто динаміка надходження до бюджету може бути як позитивною, так і негативною в реальному вимірюванні. Така ситуація пов'язана з макроекономічною стабільністю, яка, у свою чергу, залежить і від внутрішніх та від зовнішніх причин [5, с.38].

З огляду на недостатній рівень методологічних засад для складання та виконання місцевих бюджетів за програмно–цільовим методом

удосконалення потребують переліки бюджетних програм та результативних показників їх виконання. Крім того, доцільним є визначення механізму проведення моніторингу і оцінки результативності бюджетних програм місцевих бюджетів. На відміну від традиційного бюджету, який приділяє увагу лише контролю за цільовим використанням коштів, програмне бюджетування забезпечує функцію фінансового контролю, що базується на результатах програми. Відповідальний виконавець отримує фінансове забезпечення програми з метою досягнення цілі та реалізації завдань програми.

Таким чином, правильним є твердження що в умовах ПЦМ виконавець отримує бюджетні кошти для надання послуг у межах чітко встановлених параметрів цих послуг (кількість, періодичність, якісні показники).

Існує необхідність розробки принципово нових підходів до формування та функціонування місцевих бюджетів у напрямі підвищення їх ефективності, оптимізації структури, подальшого наукового дослідження теоретичних положень програмно–цільового бюджетування з метою удосконалення методологічних засад планування видатків місцевих бюджетів. Світовий досвід реформування бюджетного процесу також засвідчує поступовий перехід від традиційного бюджетного менеджменту до системи управління державними фінансами на засадах результативності, введення різноманітних форм моніторингу, оцінки та бюджетування, орієнтованого на результат (БОР) [4, с.48].

Впровадження методів формування бюджету на принципах БОР передбачає зміни в підходах щодо організації фінансового забезпечення видаткових повноважень шляхом фінансування виконання відповідних функцій, а не власне видатків. Водночас проблему ефективного використання бюджетних ресурсів неможливо вирішити однією лише зміною методології планування показників бюджетів. Потрібно закріпити планові передбачення на практиці шляхом реформування бюджетного сектора національної економіки та удосконалення фінансового менеджменту в галузі управління бюджетними відносинами і бюджетними ресурсами.

Процес планування і затвердження місцевих бюджетів із застосуванням БОР відрізняється від витратного методу (який застосовується ще з

радянських часів) своєю чіткою цільовою орієнтованістю (див. таблицю).

В Україні система планування бюджетних видатків характеризується недостатньо чітким баченням основних пріоритетів соціально–економічного розвитку країни та територій при розробці бюджетної політики, що призводить до неефективного використання коштів місцевих бюджетів. Невирішені проблеми:

- обмежені можливості селищних і сільських рад у збільшенні доходної бази;
- формульний порядок розрахунків не розповсюджується на бюджети міст районного значення, селищ і сіл;
- єдині нормативи видатків у розрахунку на одного мешканця виступають не інструментом нормативного планування видатків місцевих бюджетів на основі науково обґрунтованого визначення потреби в бюджетних ресурсах, а є важелем для здійснення перерозподільних процесів;
- визначення рівня податкоспроможної не дає об'єктивної оцінки податкової сили адміністративно–територіальних утворень;
- відсутність коригуючих коефіцієнтів, які б відображали регіональну специфіку;
- централізованим залишається порядок визначення основних груп видатків місцевих бюджетів.

Аналізуючи причини неефективності системи публічної влади на різних рівнях адміністративно–територіального устрою, стає зрозуміло, що Конституція України в редакції 1996 року містить

низку прогалин та невизначеностей щодо адміністративно–територіального устрою та місцевого самоврядування.

Сформований після Революції Гідності Кабінет Міністрів України своїм розпорядженням від 1 квітня 2014 року № 333–р схвалив Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (далі – Концепція). Концепцією визначаються напрямки, механізми, строки формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад.

Ухваленою Програмою діяльності Кабінету Міністрів України передбачається розробка та прийняття низки законодавчих актів, що стосуються системи та повноважень органів місцевого самоврядування, проведення волевиявлення громадян тощо.

Виходячи із того, що політичні сили, які створили коаліцію виявились не готовими до швидкого та системного проведення реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади за логічною схемою: зміни до Конституції – створення територіальної основи для органів місцевого самоврядування та виконавчої влади (реформа адміністративно–територіального устрою) – роз-

Відмінності БОР від витратного методу в процесі планування і затвердження місцевих бюджетів [4]

Елементи планування	Витратний метод	БОР
Завдання планування	Розподіл загального обсягу бюджетних видатків між розпорядниками бюджетних коштів	Ув'язка обсягу і структури видатків бюджетів із пріоритетами державної та муніципальної політики, а також з очікуваними і фактичними показниками соціального розвитку
Основні підходи до планування	Планування в розрізі відомств та їх кошторисів	Програмно–цільовий підхід, що ґрунтується на внутрішньовідомчих програмах і результативних показниках
Вихідний пункт планування	Потреба в коштах відомств	Пріоритети, результати програм
Планування видатків бюджетів	Пріоритет відомчої та економічної класифікацій	Пріоритет програмної (тобто вдосконаленої функціональної) класифікації
Формат проекту рішення про бюджет	Не передбачає інформації про заплановані результати	Головне: мета, результати, результативні показники
Деталізація видатків	Дуже деталізована	Агреговані видатки
Представницькі органи розглядають і затвердять	Детальну структуру видатків	Мету, результати, результативні показники; агреговану структуру видатків

Джерело: Луніна І. О. Формування місцевих бюджетів на основі принципу еквівалентності: шлях до ефективної бюджетної системи України / І. О. Луніна // Фінанси України. – 2015. – № 9. – С. 9

межування повноважень між органами місцевого самоврядування різних рівнів адміністративно–територіального устрою та між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади – закріплення за новими рівнями публічного управління необхідних ресурсів – створення системи нагляду за законністю рішень та дій органів місцевого самоврядування перед державою та за їх ефективність перед виборцями.

Відтак Україна розпочала реформу із періоду «добровільного об'єднання громад – ДОГ» В Україні нині існує 11338 сільських, селищних та міських рад. Звісно, немало з них включають ще й по кілька сіл. В результаті АТР очікується, що має утворитися близько 1500 спроможних громад. Спроможних – у широкому, комплексному розумінні цього поняття, яке включає ресурсний потенціал та високі рівень і якість життя громадян, надання їм переважної більшості послуг як місцевого самоврядування, так і від державної влади.

З метою удосконалення вітчизняної системи планування бюджетних видатків, у тому числі на місцевому рівні, необхідно забезпечити [6, с. 308]:

- розробку ефективної методики оцінки результативності використання бюджетних коштів; формування бюджетів з урахуванням стратегічних цілей соціально–економічного розвитку на багаторічну перспективу та результатів діяльності центральних та місцевих органів влади, інших учасників бюджетного процесу, досягнутих у попередніх бюджетних періодах;

- підвищення рівня відповідальності учасників бюджетного процесу за результати діяльності, у тому числі пов'язаної із плануванням видаткової частини місцевих бюджетів;

- підвищення рівня бюджетної стабільності, ефективності та прозорості використання бюджетних коштів шляхом запровадження прогресивних методик бюджетного планування, одними з яких є програмно–цільовий метод та середньострокове бюджетне планування.

Отже, на нашу думку становлення системи планування та виконання видатків місцевих бюджетів в Україні відбувається одночасно із розвитком інституту місцевого самоврядування, удосконаленням методологічної та нормативно–правової бази у сфері бюджетного планування. Формування і розподіл видатків місцевих бюджетів починається на стадії планування. Бюджетна реформа передбачає удосконалення практики

складання та виконання бюджету на основі застосування сучасних методик та прогресивних підходів, підтверджених світовим досвідом.

Висновки

З прийняттям Бюджетного кодексу стає обов'язковою необхідність складання прогнозу на три наступні бюджетні періоди на відміну від попереднього планування, яке здійснювалось на один рік.

Розвиток системи планування видатків місцевих бюджетів шляхом запровадження програмно–цільового методу сприятиме підвищенню прозорості бюджетних потоків. Цей метод дозволяє ув'язати стратегію та пріоритети розвитку держави й адміністративно–територіальних одиниць з фінансово–економічною складовою управлінської діяльності як на державному, так і на місцевому рівнях. Запровадження програмно–цільового методу дозволить підвищити ефективність використання коштів місцевого бюджету, виходячи з оцінювання досягнутих результатів конкретної бюджетної програми.

Світовий досвід реформування бюджетного процесу також засвідчує поступовий перехід від традиційного бюджетного менеджменту до системи управління державними фінансами на засадах результативності, введення різноманітних форм моніторингу, оцінки та бюджетування, орієнтованого на результат.

Список використаних джерел

1. Бюджетний кодекс України: Кодекс від 08.07.2010 № 2456–VI // (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2010, № 50–51, ст.572)

2. Впровадження середньострокового планування як механізм узгодження соціально–економічної бюджетної політики (Біла книга) / Центр сприяння інституційному розвитку державної служби при Головному управлінні державної служби України. –Режим доступу : <http://center.gov.ua/>.

3. Легкоступ І. І. Теоретичні та практичні аспекти видатків місцевих бюджетів України в сучасних умовах / І. І. Легкоступ // Економіка. Фінанси. Право. – 2014. – № 2. – С. 22–26.

4. Луніна І. О. Формування місцевих бюджетів на основі принципу еквівалентності: шлях до ефективної бюджетної системи України / І. О. Луніна // Фінанси України. – 2015. – № 9. – С. 3–12.

5. Планування місцевих бюджетів на основі програмно–цільового методу: Навчальний посібник / [Під заг.

ред. І. Ф. Щербини]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи», USAID. – К., 2014. – 108 с.

Б. Савка В. В. Реформування системи планування та фінансування видатків місцевих бюджетів [Електронний

ресурс] / В. В. Савка // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна. – 2013. – Вип. 2. – С. 304–313. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Nvldu_e_2013_2_35.pdf

УДК 336.57

С.Я. СКВОРЦОВА,
викладач УДФС України

Альтернативні джерела фінансового забезпечення соціальних гарантій населення

В статті автором визначені основні джерела фінансового забезпечення соціальних гарантій населення; висвітлено зарубіжний досвід функціонування благодійних організацій і соціальних підприємств. Проаналізовано податкове регулювання діяльності соціальних підприємств, що належать до різних суб'єктів приватного права в Україні і сформульовано основні резерви альтернативного фінансування соціальних гарантій.

Ключові слова: соціальні гарантії, соціальні послуги, благодійництво, соціальне підприємництво, соціальний бізнес.

С.Я. СКВОРЦОВА,
преподаватель УДФС Украины

Альтернативные источники финансового обеспечения социальных гарантий населения

В статье автором определены основные источники финансового обеспечения социальных гарантий населения; освещен заграничный опыт функционирования благотворительных организаций и социальных предприятий. Проанализировано налоговое регулирование деятельности социальных предприятий, принадлежащих к различным субъектам частного права в Украине и сформулированы основные резервы альтернативного финансирования социальных гарантий.

Ключевые слова: социальные гарантии, социальные услуги, благотворительность, социальное предпринимательство, социальный бизнес.

S. SKVORTSOVA,
teacher UHFS Ukraine

Alternative sources of financial support social guarantees people

In the article the author defines the main sources of financial provision of social security of the population; highlights the experience of foreign charities and social enterprises. Analysis of tax regulation of social enterprises that belong to different entities of private law in Ukraine and formulated basic reserves of alternative financing of social security.

Keywords: social security, social services, philanthropy, social entrepreneurship, social businesses.

Постановка проблеми. Характерною ознакою цивілізованості тієї чи іншої країни є не лише ста- ле економічне зростання, а й покращення добробуту громадян, що переважно взаємопов'язано. В умовах загострення економічної і соціальної диференціації суспільство дедалі сильніше відчуває проблеми фінансового забезпечення соціальних гарантій населення. Скорочення соціальних витрат держави, перехід від зрівняльного надання соціальної допомоги до адресного, диференціація

її розмірів і тривалості відповідно до стану сім'ї або людини, становлення системи соціальних послуг залежно від рівня та структури доходів і бюджетних можливостей держави зачіпає інтереси більшості населення і суперечить усталеній системі соціальних цінностей. Отже, сьогодні головним чинником прискорення соціальних реформ є незадовільність системи соціальних гарантій і спроб їх збереження, а головне невідповідність фінансовим можливостям держави.